

CAN'CA Havacılık Söyleşisi

"Antalya Havacılık Ekosistemi"

Can EREL
Havacılık Emekçisi

13 Ağustos 2025

Sunuş

Can EREL

Uçak Mühendisi

can.erel@canerel.com.tr

Son yıllarda, iş ve tatil amaçlı Antalya ziyaretlerimin rutinleri arasında çok büyük keyif veren bir etkinlik oldu TRT Antalya Radyosu canlı yayınlarında 20-25 dakikalık programlarda güncel bazı konular penceresinden havacılığı değerlendirmek...
...bu yıl da oldu.

TRT Antalya Radyosu yapımcılarından sevgili Neslihan PAKEL'in daveti ile son yıllarda yeni yatırım programları gerçekleşen Antalya Havalimanı ile gelişen hava ulaştırması kapasitesini esas alarak bir "CAN'CA Havacılık Söyleşisi" yapacaktık...

Tanınan 24 saatlik ön hazırlık sürecinde, mevcut bilgilerimi,

- Yörede faaliyet gösteren,
 - Fraport TAV Antalya Havalimanı,
 - TAV Gazipaşa - Alanya Havalimanı,
 - International Flight Training Center (IFTC) yönetimi,
- gibi havacılık şirketlerinin değerli yöneticileri,
- Amatör Havacı dostlarım,
 - Vasıf YÜCELİŞ,
 - İlker KOÇ,
 - Ceyda ATMIŞ BATAR,

tarafından sağlanan güncel bilgilerle yenileyip tamamlayarak hazırlandım.

Yaptığım hazırlıkla ziyaret ettiğim radyoevinde

- Yapımcımız sevgili Neslihan PAKEL'in her zamanki konukseverliği,
- Program spikeri sevgili Tayfun YÖNLÜ'nün samimi yaklaşımı,

ile baş tacı olan şevkimiz ve keyfimiz ile çok keyifli bir program yaptık; içeriğin kalıcı yaygınlığını sağlamak adına yararlandığım notlarımı da yayın çözümü formatında paylaşıyorum.

YouTube kanalında [yayın](#) alırken söyleşiye hazırlık yaptığım içeriği de makaleleştirdim... Söyleşide de belirttiğim gibi: Meslek Hastalığı!

...Evet, bu radyo programı için belirlenen sorulardaki ayrıntılı hazırlığımı sorular başlığında paylaşıyorum:

Soru #1. Kısaca kendinizi tanıtarak dünya havacılığı ve ülkemizin bu alandaki durumunu değerlendirebilir misiniz?

İçerik çok kabarık, en kısa hali ile tanıtayım kendimi:

Havacılığın neredeyse her yönü ve katmanında 47 yıldır çorbasını kaynattığı çalışmaları paralelinde aldığı sorumluluklar ve özellikle havacılıkta gelecek kuşağın **Toplumsal Cinsiyet Dengeli** oluşturulması ve geliştirilmesi faaliyetlerine odaklanan bir havacılık emekçisiyim...

Havacılık çok yönlü ve katmanlı bir ekosistem; çoğu insan günlük hayata bildiği aşına olduğu "Sivil Havacılığın Ulaştırma Havacılığı İşlevi" ve "Amatör ve Sportif Havacılık" uygulamaları ile bu konuyu bilebilir. Bireysel değerlendirmeme göre biraz açayım.

Havacılık,

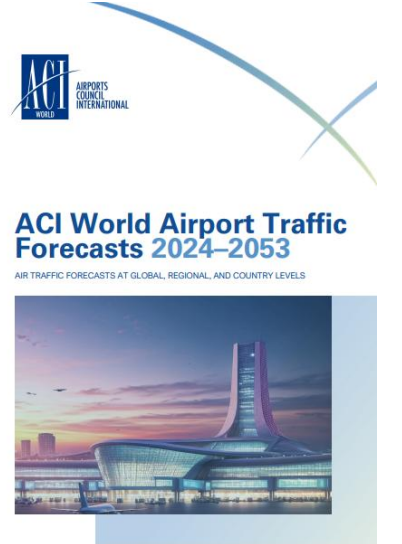
- Görev ve gerekleri, standartları açısından "**Sivil, Askeri ve Devlet Havacılığı**"
- Ülkedeki faaliyetlerin aşamaları açısından "**Üretim Havacılığı**" ve "**Tüketim Havacılığı**"

olarak ayrılabilir.

Bu nedenle, çok daha bilinen Ulaştırma Havacılığı açısından **dünya havacılığı ve ülkemizin bu alandaki durumun nasıl?**

Göz attığım "[ACI World Airport Traffic Forecasts 2024-2053](#)" raporunda,

- Hava ulaştırmasında bu yıl, küresel ölçekte,
 - Uluslararası Yolcu sayısı 4 milyar (Yıllık Artış - YoY: %14)
 - Yurtiçi Yolcu Sayısı 5.8 milyar (Yıllık Artış - YoY: %6)olmak üzere 9,9 milyar yolcu öngörülüyor.
- Küresel Salgın öncesi seviyenin %109'u görülen bu yolcunun kıtalardaki dağılımı:
 - Asya-Pasifik 3,5 milyar
 - Avrupa 2,5 milyar
 - Kuzey Amerika 2,1 milyar
 - Güney Amerika 746 milyon
 - OrtaDoğu 443 milyon
 - Afrika 236 milyon

Türkiye, 2023 rakamlarına göre dünyada 7'nci sırada idi... DHMİ verilerine göre, 2025 yılının ilk altı ayında,

- Hava yolunu kullanan yolcu sayısı 108,8 milyon,
 - İç hat yolcu trafiğinin 46,563 milyon
 - Dış hat yolcu sayısı 62,172 milyon
 - Direkt transit yolcu sayısı 77 bin
- Uçak trafiği, üst geçişlerle birlikte toplam 1,134 milyon.

- Küresel nüfusun 8,231 milyar olduğunu kabul edersek, "Bireyin Uçma İhtiyacı" olarak baktığımız,

Kişi Başına Seyehat (Trips Per Capita): 1.2

- Küresel uçak hareketliliğinin 2024 yılında 100 milyon mertebesinde, aynı yıl hava kargo hacmi 125 milyon ton.
- Hava ulaşımında,
 - Küresel yolcu sayısının 2045 yılına kadar,
 - Küresel hava kargo hacminin 2053 yılına kadarikiye katlanacağı öngörülüyor. Uçak hareketliliği ise 2043 yılında ~%50 artışla 149 milyon seviyesine çıkacak.

Soru #2. Ülke havacılığımız açısından Antalya'yı nasıl görüyorsunuz?

Antalya'da "Ulaştırma Havacılığı" Alt Yapısı Durumu:

Antalya Havalimanı Rekordu

Uçuş Sayısı: 1.217 (26.07.25 Ct)

Yolcu Sayısı: 225.118 (26.07.25 Ct)

İstanbul Havalimanı

Uçuş Sayısı: 1.756 (24.07.25 Prş)

Yolcu Sayısı: 272.132 (27.07.25 Pz)

Antalya Havalimanı, 46 m/yıl

...büyüme sonrası 65 m/yıl

...3. faz sonrası 82+ m/yıl

Gazipaşa Havalimanı, 2 m/yıl

Isparta SD Havalimanı, 50-80 k/yıl

2024 Hava yolu Yolcu Sayısı

Türkiye	230224611
1 İstanbul Havalimanı	80430740 34.94%
2 Sabiha Gökçen Havalimanı	41449044 18.00%
3 Antalya Havalimanı	38133273 16.56%
4 Esenboğa Havalimanı	12913753 5.61%
5 Adnan Menderes Havalimanı	11507296 5.00%
6 Dalaman Havalimanı	5637067 2.45%
7 Milas-Bodrum Havalimanı	4323737 1.88%

"Eğitim ve Öğretim Kurumları" Durumu: (Ayrıntıları bir sonraki soru cevabında)

Örgün Yükseköğretim Kurumları

Örgün Orga öğretim Kurumları

Yaygın Öğretim Kuruluşları

Antalya'da "Havayolu İşletmeleri" Durumu:

Yerli tarifeli ve charter uçuş

THY

Ajet

Pegasus

Sun Express

Corendon

Free Bird

South Wind

MGA

Tailwind

- 110 havayolu şirketi hizmet veriyor

Antalya'da "Yer Hizmetleri Kuruluşları" Durumu:

TGS

HAVAŞ

Çelebi

FUGO

Antalya'da "Teknik (Line ve Base bakım) Hizmet Kuruluşları" Durumu:

Total Technic

ATSteam

~~TD Team~~

Nayak ve bazı bağımsız hat-bakım ekipleri (AOG/Line Support)

THY Teknik

Pegasus Teknik

Corendon Teknik

...altı hava aracı BOY hangarı yapımı planlanıyor!!!

Antalya Çevresinde "İş Havacılığı / Hava Taksi Kuruluşları" Durumu:

Antalya

ADO Havacılık

Alanya

FlyMe Dreamport (Hava Taxi)
Skyline Aviation (Hava Taxi)
Antalya Belek Gyrocopter & Helicopter | Royal Fly
Gold Wings Havacılık Hava Taksi Hizmetleri

Antalya ve çevresinden "Genel (Amatör & Sportif) Havacılık" Durumu:

THK

Planör, Yelken Knat, Model Uçak, MicroLight aktiviteleri (Planör hariç)

Alanya

Manavgat Sportif Havacılık Kulübü

Yamaç Paraşütü (paragliding)

Kaş (Asas, Ölüdeniz bölgesi etkileşimli)
Tahtalı (Olympos-Tahtalı)
Alanya

Tandem Ticari Uçuşları & Paraparking

Tahtalı/Çıralı
Kaş

Bireysel Havacılık Fotoğrafçılığı, hala????????

Soru #3. Havacılık eğitime yönelik düşünce ve çabalarınızı dinleyelim; Antalya'nın havacılık eğitim ve öğretimi alanında durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Antalya'da doğrudan "Hava ve Uzay" alanı ilişkili "Örgün Yükseköğretim Kurumları" ve "Öğrenci Kapasitesi" Durumu

	PHİ			Havok Ynt			Uzay Bilm - Teknolj			Sivil Havok Hrm			Uçk Teknolj			Sivil Hav Ulaştır		
	Türkçe	İngilizce		Türkçe	İngilizce	Açık O	Türkçe	İngilizce		Türkçe	İngilizce		Türkçe	İngilizce	Açık O			
Akdeniz Ü. (Antalya)									39				37			37		
Alanya Alaaddin Keykubat Ü. (Antalya)				67					67	54			37			91		
Isparta Uygulamalı Bilimler Ü.									0	64		42	32			138		
Antalya Belek Ü.									0	34			34			68		
Antalya Bilim Ü.		20							20							0		
	20	0		67	0	0		39	0	126			152	0		334		
													42	0		460		

Doğrudan "Hava ve Uzay" alanı ilişkili yükseköğretim programı Antalya'da 3 yükseköğretim kurumunda mevcut; dolayısı ile ilgili ulusal yükseköğretim kurumu kapasitesinin %2,8 kısmı...

...ilişkili öğrenci kontenjanı ise 164; ulusal yükseköğretim kapasitesinin %1 kısmı bu şehirde... [Lisans seviyesinde 59 (Ulusal Kapasiteye göre %0,9) ve ÖnLisans seviyesinde 105 (Ulusal Kapasiteye göre %1,9) öğrenci kontenjanı var.]

Antalya 164 [Lisans: 59 / ÖnLisans: 105]
Devlet'e ait Yükseköğretim Kurumları:
Akdeniz Ü. (Antalya) [Lisans: 39 / ÖnLisans: 37]
Vakıflara ait Yükseköğretim Kurumları:
Antalya Belek Ü. [ÖnLisans: 68]
Antalya Bilim Ü. [Lisans: 20]

Antalya'da var olan, doğrudan "Hava ve Uzay" alanı ilişkili yükseköğretim programları,

- Lisans seviyesinde
 - Pilotaj (1 yükseköğretim kurumunda 20 öğrenci kontenjanı)
 - Uzay Bilimleri ve Teknolojileri (1 yükseköğretim kurumunda 39 öğrenci kontenjanı)
- Ön Lisans Seviyesinde
 - Sivil Hava Ulaştırma İşletmeciliği (2 yükseköğretim kurumunda 71 öğrenci kontenjanı)

- Gelecek kuşakların doğru oluşturulması,
- Altyapının yeterli olması,
- İlgili ekosistemin düzenlemelerinin güncelliği,

Kadar sahip olup sunulan fırsatlara doğrudan bağlı... O yüzden hem merkezi yönetim hem yerel yönetim kazanç ve yatırım arasındaki dengeyi katma değeri oluşturan alanlara yapacağı yatırımlarla göstermek ve geliştirmek durumunda...

Bu açıdan Antalya'ya bakıldığında, tespit edilip paylaşılması gereken bazı konu başlıklar görüyorum:

Dünyanın bildiği,

- Doğa ve Kültür Diyarı,
- Tatil, İş, Sağlık, Etkinlik, Macera, Keşif ve EkoTurizm Bölgesi,
- Hava ulaşımı merkezi,

değil sadece, Antalya! "Havacılık" ekosistemi için yaratılmış, daha doğru farkedilip havacılığın her işlevinde bilerek (!) geliştirilmeyi bekliyor...

Neden?

- Çünkü, örneğin; doğrudan "Hava ve Uzay" alanında öğretim programları ile ilgili,
 - Yükseköğretim kurumlarımızın %2,8 (1 devlet ve 2 Vakıf yükseköğretim kurumu) kısmı bu şehirde...
- Çünkü, örneğin; doğrudan "Hava ve Uzay" alanında öğretim programları ile ilgili,
 - Toplam yıllık öğrenci kontenjanının %1,
 - Lisans seviyesi öğrenci kontenjanının %0,9,
 - Ön Lisans seviyesi öğrenci kontenjanının %1,9kısmı bu şehirde...
- Çünkü, örneğin; ülkemizin ilk üçü içinde bulunan havalimanı arazisinde altı uçak bakım merkezinin kuruluşu planlanmasına rağmen "Hava Aracı Bakım, Onarım, Yenileme (BOY)" konusunda bu faaliyeti doğrudan destekleyen programları olan 2 lise var.
- Çünkü, örneğin; ülkenin en gelişmiş turizm altyapısına ve en fazla yabancı havayolu uçaklarının uçtuğu havalimanlarımızın en başlarında olmasına rağmen Amatör Havacılığın en önemli ve kendisi turizm çarpanı etkisi yaratan işlevlerinden Hava Fotoğrafçılığı (Sprotter) uygulamalarında - ulusal/küresel organizasyonlarında sistematik bir düzenleme ve alt yapı gelişimi sağlanmamış durumda, bu alan bir turizm çarpanı haline de gelecek şekilde kullanılamıyor.
- Dünyanın en güzel iki mavi arası yeşiline sahip yamaçları ve çevresindeki hava termiklerine sahip bu şehirde (bazı tepelerde bireysel olanaklarla kalkış alanları hazır olmasına rağmen) bu doğal özelliklerden yararlanan (yamaç paraşütçülüğü gibi) sportif havacılık bir turizm çarpanı haline de gelecek şekilde kullanılamıyor...

Neler yapılabilir?

- İl ve çevresinde...
 - Öğretim ve eğitim altyapısı havacılık gelişimin getirdiği ihtiyaçlar dikkate alınarak bölgesel/ulusal/küresel hedefleri ve öğrencileri kapsayacak ve uluslararası geçerliliği olan sertifikaları da sunacak şekilde yaygın öğretim uygulamalarına ağırlık verilerek yapılandırmaya başlanması,
 - Havalimanının şehir ve çevresi ile erişiminin -mevcut sorunlar çözülerek, kapasite büyütülerek- geliştirilmesi,
 - Havalimanı ve hava meydanlarında ulaştırma havacılık teknik faaliyetlerini gerçekleştirecek hangarların faaliyete geçmesine öncelik verilmesi, olanların desteklenerek geliştirilmesi,

- Ülke ve bölgede doğal (afet riski, sağlık sorunları gibi) risklerin gerektirdiği turizmin yoğunlaştığı alanlar ile bölgede bir turizm kolu oluşturmuş sağlık merkezleri arasında hızlı ve etkili erişim olanağı sunan döner kanat havacılığını ve bu alanı (başta pilotaj, bakım-onarım, hava ambulans tıbbi ekibi elemanları için) destekleyen uluslararası müşteriye de hizmet verecek yaygın eğitim-öğretim merkezlerinin yatırım uygulamalarında dikkate alınması ve desteklenmesi,
- Doğrudan havacılık ilgili yükseköğretim programında "Havacılık Güvenliği" alanı başlangıçta mevcut havacılık güvenliği yöneticileri için lisans üstü seviyede ve zamanla Örgün yükseköğretimimde bir ön lisans programı olarak şehirdeki yükseköğretim kurumlarında uluslararası müşteriye de hizmet verecek içerik ve uygulama yeterliliği ile hayata geçirilmesi,
- Genel Havacılık faaliyetleri içinde
 - Doğal etkilerle gerçekleşen havacılık faaliyetlerinin yapılmasına daha fazla olanak tanınması,
 - Mevcut (Karain gib) şeritlerin / uygun meydanların amatör ve sportif havacılık faaliyetlerinde kullanılmasına daha fazla imkan tanınması,
 - Spotter / hava fotoğrafçılığına bir genel havacılık işlemi kabul edilerek ilgili düzenlemelerin yapılması ve altyapının il ve çevresindeki havalimanları ve hava meydanlarında yapılarak bunun eğitim ve turizm katkılı girişim olarak hayata geçirilmesi,

aklıma ilk gelenlerden; eminim önce bir çalıştay ve sonra çok taraflı/katmanlı bir "Görev Grubu" ile bu amaçla hazırlanacak "Master Plan" diğer pek çok fırsatı da gün yüzüne çıkarabilir....

Soru #4. Ve tabi, havacılıkta toplumsal cinsiyet dengesi geliştirilmesi çabalarınız... Havacılıkta toplumsal cinsiyet dengesi konusunda düşünceleriniz neler ve bu konuda ne gibi faaliyetlerde bulunuyorsunuz?

Kurucu ve kurtarıcı önderimiz Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'ün bugün asrı geçmiş ömre sahip, Günümüz ve gelecekteki meslektaşlarımızın oluşturulması çabalarımın,

"If a society does not march towards its goal with all its women and men together, it is not scientifically possible for such a country to develop and civilized."

Loz. Woman Boz. | Kadın. Yıkılmaz...
...Türkçe sözcüğü | ...Türkçe gücüdür!

"Bir toplum aynı amaca bütün kadınları ve erkekleriyle beraber yürümeye ilerlemesi ve medenileşmesine bilimsel olarak imkân yoktur."

~Gazi Mustafa Kemal (Kongre)
(Halkın Sesi, 25.3.1925)

vizyonu, en başından beri bu çabalarımın rehberidir ve her faaliyetimde "Toplumsal Cinsiyet Dengesi" geliştirecek şekilde başlar ve sürer; günümüz ve gelecekteki meslektaşlarımızın oluşturulması çabalarım için de öyledir...

Bireysel, iş birliği esaslı örgütsel faaliyetlerim var, 40 yıldır...

...bu vizyonu ilk duyduğum, öğrenip kavradığım ilk günden itibaren, bir mühendis ve yönetici olarak ilgili olduğum hava ve uzay ekosistemleri elemanı olan örgütlenmelerdeki faaliyetlerim de,

- Her iki biyolojik cinsiyete eşit fırsat tanınarak toplumsal cinsiyet dengesini geliştirme,
- ve
- Aynı amacı taşıyan taraflarla iş birliklerimin, özel yeri ve önemi olmuş.

Son on yılda elde edilen gelişme çabanın boşa olmadığını teyit etmektedir:

TCD Gelişim Örneği - THY (Pilot)

Hava [+Uzay] Ekosistem[ler]inde TCD - Mesleklerde Biyolojik Cinsiyet (Makinist)

Pilot / THY (2010-2019)		
Σ	M	W
6,324	5,935	389
6,2%		

Pilot / THY (2010-2019)		
Σ	M	W
4,828	4,626	202
4,2%		

Pilot / THY (2010-2019)		
Σ	M	W
2,1%		

Pilot / Türkiye (2010-2019)		
Σ	M	W
2,4%		

P-46 Tec / Türkiye (2010-2019)		
Σ	M	W
1,3%		

THY TEKNİK		MY TEKNİK	
8412	7876	536	611
8455	6293	162	351
0.0251		0.0598	

Soru #5. Bu yıl, Dünya Havacı Kadınlar Haftası sırasında ülkemiz ve Antalya'nın başarısı nedir?

On yılın üzerinde ilgilimiz olan WOAW etkinliklerinde bu yıl bir rüya gibiydi!

Bu yıl, Dünya Havacı Kadınlar Enstitüsü WOAW25 etkinlikleri için dünya genelinde verdiği sunduğu 15 ödülün 5 adedi bir Türk tarafından kazanıldı.

Ve bu beş ödülün ikisi, Antalya'da on yıldır gerçekleştirilen dikkat çekici etkinliklerin üç mimarından biri, sevgili Ceyda ile Bahçeşehir Koleji Lara Kampüsü yöneticileri işbirliğinde gerçekleştirilen onlarca etkinlik sonunda Antalya'ya getirildi:

"Dünyanın En Üretken Organizatörü" Ödülü Sahibi:

Bahçeşehir Koleji Lara Kampüsü, Antalya, Türkiye (Uçuşsuz Etkinlik)

"Pembe Kağıt Uçak Fotoğrafı" Ödülü Sahibi:

Bahçeşehir Koleji Lara Kampüsü, Antalya, Türkiye (En Çok Kişinin Yer Aldığı Fotoğraf)

Soru #6. Havacılığa heves duyan gençlerimize önerileriniz neler?

- Ebeveynler ikna edilerek,
 - Kendisini tanıyarak
 - İmkanları bilenlere danışarak öğrenip-bilerek,
 - Kullanılacak olanakları öğrenip-bilerek,"Havacılık Eğitimine" bilerek karar versinler
- Muhakkak havacılığın meslek diline hâkim olacak ön hazırlığı yapsınlar
- Yorulmak olmaz, yılmazlık esas; bilsinler...

Bu alanı sadece para kazanılacak bir alan değil, aşk ve tutku ile seviyecek bir alan olarak görsünler..

Yaşasın Türk Tayyareciliği!